

Trójkąt Weimarski wobec europejskich dążeń Mołdawii

Amanda Dziubińska, Łukasz Jasiński, Jakub Pieńkowski

Polska, Francja i Niemcy wspierają akcesję Mołdawii do Unii Europejskiej, jednak dopiero wraz z odnowieniem współpracy Trójkąta Weimarskiego zapowiedziały inicjatywy trójstronne na jej rzecz. Koordynacja dotychczasowego wsparcia politycznego i materialnego może wzmocnić odporność Mołdawii na rosyjskie próby destabilizacji i przyspieszyć jej dostosowanie do kryteriów akcesji.

Prezydent [Maia Sandu i rządząca Partia Działania i Solidarności \(PAS\)](#) stawiają sobie ambitny cel przystąpienia Mołdawii do UE do 2030 r. Państwo to w czerwcu 2022 r. – wraz z Ukrainą – uzyskało status kandydata, a w grudniu 2023 r. Rada Europejska ogłosiła otwarcie negocjacji akcesyjnych. W obliczu jesiennych wyborów prezydenckich i przyszłorocznych parlamentarnych w Mołdawii Rosja [działaniami hybrydowymi próbuje zniweczyć ten proeuropejski kurs](#). Reelekcja Sandu nie jest pewna – według wyników sondażu CBS w II turze może uzyskać 40%, a prorosyjski były prezydent Igor Dodon – 39% głosów. PAS może nie utworzyć przyszłego rządu, gdyż ma ok. 36% poparcia, prorosyjski Blok Komunistów i Socjalistów – 27%, a Șansa, nowa emanacja zdelegalizowanej [Partii Sora](#) – 19%. By zmobilizować elektorat, Sandu ogłosiła przeprowadzenie w dniu wyborów prezydenckich referendum, które będzie podstawą wpisania integracji z UE do konstytucji – według iData akcesję popiera 57%, a przeciw jest 33% badanych.

Państwa Trójkąta Weimarskiego wobec aspiracji Mołdawii. Wśród państw weimarskich Polska najkonsekwentniej popiera mołdawskie dążenia do UE. W 2009 r. mimo niechęci większości państw unijnych przeforsowała, aby Partnerstwo Wschodnie nie stanowiło alternatywy członkostwa i nie wykluczało nadania objętym nim krajom – w tym Mołdawii – takiej perspektywy w przyszłości. W sprawie rozszerzenia UE nie tylko o Bałkany Zachodnie, ale i na wschód, istnieje w Polsce ponadpartyjny konsensus. Po wybuchu wojny w 2022 r. polskie poparcie dla mołdawskiej akcesji potwierdził prezydent Andrzej Duda, goszcząc w Kiszyniowie i podejmując Sandu w Warszawie.

Francja wraz z Rumunią w 2010 r. założyła w UE Grupę Przyjaciół Mołdawii, której pierwotnym celem było wspieranie jej zbliżenia z UE, ale bez perspektywy członkostwa. Do wojny na Ukrainie prezydent Emmanuel Macron podkreślał potrzebę zacieśnienia integracji i reformy UE przed jej rozszerzeniem nawet o mające taką perspektywę państwa Bałkanów Zachodnich – [w 2019 r. zablokował otwarcie negocjacji z Albanią i Macedonią Północną](#). Wobec rosyjskiej agresji uznał jednak otwarcie na wschód za niezbędne dla bezpieczeństwa UE. Intensyfikuje też – mało aktywne dotychczas – relacje Francji z Mołdawią, czego dowodzą umowy z marca br. [o współpracy obronnej i gospodarczej](#).

Podobnie zmieniło się stanowisko Niemiec. O ile przed wojną wykluczały rozszerzenie UE na wschód, o tyle po jej wybuchu wpisały poparcie dla akcesji Mołdawii i Ukrainy do swojej Narodowej Strategii Bezpieczeństwa. Rząd kanclerza Olafa Scholza wskazuje przy tym, iż rozszerzenie musi poprzedzać reforma UE, [pogłębienie integracji i ograniczenie zasady jednomyślności](#).

Nieskoordynowane wsparcie. Państwa weimarskie nie koordynują trójstronnie wsparcia reform i pomocy rozwojowej dla Mołdawii. Powołana w 2022 r. przez Francję, Niemcy i Rumunię Platforma Wsparcia Mołdawii może temu służyć w ograniczonym stopniu, ponieważ jest zbyt rozległa – obejmuje 45 państw (w tym Polskę) i instytucji finansowych.

Największej pomocy Mołdawii udzielają Niemcy – przekazały 333 mln euro w latach 1993–2023, a w 2024 r. dalsze 45 mln. W 2020 r. uznały ją za tzw. partnera w transformacji, co znacznie poszerzyło zakres wsparcia dla niej. Jego

BIULETYN PISM

priorytetem jest infrastruktura małych miast i obszarów wiejskich, cyfryzacja lokalnej administracji, OZE, a także walka z korupcją i równouprawnienie kobiet. Niemiecki bank rozwoju KfW i Francuska Agencja Rozwoju (AFD) będą dofinansowywać termomodernizację budynków publicznych.

Francja angażuje się szczególnie w modernizację mołdawskiej administracji centralnej i samorządu, zarządzania rolnictwem i handlem zagranicznym oraz ochronę środowiska. AFD wspiera zarządzanie zasobami naturalnymi, zwłaszcza zrównoważoną gospodarkę leśną. Do 2027 r. planuje zainwestować 200 mln euro, głównie w modernizację kolei i sieci elektroenergetycznej. Negocjowana jest pożyczka na wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego Mołdawii.

Głównym elementem wsparcia udzielanego przez Polskę jest doradztwo eksperckie, zwłaszcza w budowie systemu walki z korupcją i niezależności energetycznej Mołdawii. Polscy specjaliści [w czasie wywołanego przez Rosję kryzysu gazowego w 2021 r.](#) pomogli zorganizować zakup paliwa na Zachodzie. W 2022 r. Polska udzieliła Mołdawii 20 mln euro nieoprocentowanej pożyczki na stabilizację budżetu. Mołdawia jest jednym z głównych odbiorców polskiej pomocy rozwojowej – 45 mln euro w latach 2013–2022. Polska rządowa Fundacja Solidarności Międzynarodowej (FSM) – z oddziałem w Kiszyniowie – wsparła ok. 700 projektów, głównie obejmujących rozwój obszarów wiejskich.

Wzmocnienie bezpieczeństwa. W obliczu wojny na Ukrainie i rosyjskich gróźb wobec Mołdawii państwa weimarskie indywidualnie i w ramach mechanizmów UE wspierają jej odporność na destabilizację. Polska promuje wymianę doświadczeń między służbami MSW, a FSM współtworzy w Mołdawii wzorowany na polskim system ochotniczych straży pożarnych. W ub.r. Polska zorganizowała sześć transportów lotniczych broni i sprzętu dla Mołdawii, a także delegowała instruktorów i śmigłowiec na szkolenie antyterrorystyczne dla tamtejszego MSW. Oferuje także pomoc w modernizacji armii – w lutym br. mołdawski MON podpisał umowę o współpracy z firmą Mesko z państwowej Polskiej Grupy Zbrojeniowej.

Francja angażuje się przede wszystkim we wzmocnienie obrony powietrznej Mołdawii. W ramach [Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju](#) dostarczyła jej w ub.r. radar GM 200 wart 14 mln euro. Zapowiedziała także powołanie ataszatu obrony w Kiszyniowie. Podpisana w marcu br. [dwustronna umowa przewiduje m.in. wsparcie szkoleniowe dla Mołdawii oraz wymianę informacji wywiadowczych.](#) Niemcy natomiast w latach 2022–2023 przekazały 19 używanych transporterów opancerzonych Piranha IIIH bez uzbrojenia. Przeszkoliły operatorów i kupiły pięć dronów dla mołdawskiej Policji Granicznej. Delegowały także

15 policjantów do [partnerskiej misji UE w Mołdawii \(EUPM\)](#). Państwa Trójkąta uczestniczą także w misji UE ds. Pomocy Granicznej dla Mołdawii i Ukrainy (EUBAM), na której czele stoi Polak Sławomir Pichor.

Wnioski i rekomendacje. Państwa weimarskie jednoznacznie opowiadają się za członkostwem Mołdawii w UE. Ich wspólne działania dyplomatyczne na poziomie unijnym mogą przyczynić się do szybkiego przyjęcia przez Radę Europejską ram negocjacyjnych, które umożliwią faktyczne rozpoczęcie rozmów akcesyjnych. Sprawnie postępujący proces rozszerzenia mógłby być istotnym sukcesem przyszłorocznej polskiej prezydencji w Radzie UE.

W dostosowaniu do wymogów członkostwa Mołdawia jest uzależniona od zagranicznego wsparcia eksperckiego i finansowego. Państwa weimarskie należą – obok UE, USA i Rumunii – do największych donatorów. Nie koordynują jednak trójstronnie swoich wysiłków, co zmniejsza ich efektywność. Intensyfikacja wsparcia, którą państwa zapowiedziały w deklaracji ministrów spraw zagranicznych po szczycie w lutym br., może tę sytuację polepszyć. Wymaga to jednak uprzedniego stworzenia mechanizmów koordynacji. Po stronie Polski przydatne mogłoby być odtworzenie stanowiska pełnomocnika premiera ds. wspierania reform w Mołdawii i ponowne powierzenie go apolitycznemu ekspertowi lub dyplomacie, który stałby się głównym kontaktem dla partnerów krajowych i zagranicznych w tej kwestii.

Możliwości wydatnego zwiększenia wspólnych działań Trójkąta w Mołdawii są ograniczone. Powinny one bazować na istniejących inicjatywach dwustronnych, które dzięki koordynacji nie dublowałyby się, ale uzupełniały. Z punktu widzenia Polski nie jest wskazane zastąpienie jej programów wsparcia przez jednolity projekt weimarski. FSM i rozwojowa Polska Pomoc – choć znacznie mniejsze niż programy Niemiec i Francji – mają wysoką rozpoznawalność w Mołdawii. Nowym narzędziem mógłby być natomiast wspólny weimarski program grantowy i stypendialny dla mołdawskiego społeczeństwa obywatelskiego oraz niezależnego dziennikarstwa demaskującego dezinformację i korupcję.

Ze względu na bliskie stosunki dwustronne państw Trójkąta z Rumunią i jej szczególny kapitał w kontaktach z Mołdawią – wynikający ze [wspólnoty kulturowej i językowej](#) – władze rumuńskie mogą zabiegać o dołączenie w tym aspekcie do współpracy weimarskiej. Należy jednak uwzględnić ryzyko, że Rumunia, naciskając na kwestie tożsamościowe, może dodatkowo polaryzować mołdawskie społeczeństwo i utrudniać rządy Sandu i PAS. Byłoby to niekorzystne z punktu widzenia Polski, także dlatego, że Rumunia preferuje współpracę z Francją i Niemcami, a w przeszłości zablokowała polskie starania o udział w powstającej Grupie Przyjaciół Mołdawii w UE.